

FRANCHISING İŞLEMLERİ ve VERGİSEL ANALİZİ

Hakan DÜNDAR(*)

1 - GİRİŞ

Franchising, temel tanımıyla marka hakkının kullanılması demektir. Yeni bir işletme kurmak veya kurulu bir işletmeyi gerek ulusal, gerekse uluslararası koşullar ve bu koşullarda meydana gelen sürekli değişimlere uyumlu kılarak başarıya erdirmek, bireysel yatırımcılar açısından çok güçtür. Küçük işletmelerin bu güçlükleri çözmeleri, özellikle büyük işletmelerin sağladığı olanaklardan yararlanarak daha kolay olmaktadır. İşte bu yüzden günümüz ekonomik koşullarında, Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede, uygulanır hale gelmiş olan franchising yöntemine vergisel açıdan yaklaşıldığında, marka hakkını kullandıran ile marka hakkını kullanan kişi ve kurumlar bakımından bazı vergisel yükümlülükleri de beraberinde getirmektedir. Bu makalemizde;

- Franchise nedir?
- İşleyişi nasıldır?
- Türk Vergi Mevzuatındaki yeri ve vergisel boyutu nasıldır?

sorularına cevap verilmeye çalışılmıştır.

2- FRANCHISING NEDİR?

Franchising bir ürün veya hizmetin imtiyaz hakkına sahip tarafın, belirli bir süre şart ve sınırlamalar dahilinde işin yönetim ve organizasyonuna ilişkin bilgi ve destek (know-how) sağlamak sureti ile, imtiyaz hakkını ticari işler yürütmek üzere ikinci tarafa verdiği imtiyazdan doğan, uzun dönemli ve sürekli bir iş ilişkilerinin bütünüdür.¹

(*) Vergi Müfettiş Yardımcısı

¹ Ulusal Franchising Derneği Web Sitesi- www.ufrad.org.tr

Franchising, birbirinden bağımsız iki taraf arasında meydana getirilen sözleşmesel bir ilişkidir. Franchising, sistemin oluşturulma ve ilk uygulama yeri olan A.B.D’ de başlamıştır. Bu sistem ile çalışan yaklaşık 60 iş kolu mevcuttur. Bunlar arasında; otomobil kiralama, otomobil servis ürünleri, iş yardım servisleri, iş araçları, giyim ve ayakkabı, yapı dekorasyon, bilgisayar, kozmetik, perakende satış mağazaları, eğitim, yiyecek, sağlık ürünleri, ev aletleri, kuru temizleme, fast-food, otelcilik ve lokanta vb. sektörler bulunmaktadır. Özellikle hizmet sektöründe çeşitlendirme hızla artmaktadır.

Kelime anlamı “imtiyaz” olan franchisee, İngilizce bir kelimedir. Fransızca “Affanchir” olan franchise sözcüğünden “Franchising İmtiyaz Verme” kelimesi türetilmiştir. Franchisor; ürüne, hizmete veya bilgi birikimine ve bunlara ait denenmiş, kalitesi kanıtlanmış ve başarılı bir markaya, isme sahip ve bunların satış dağıtım veya işletme hakkını belirli bir bedel karşılığı veren taraftır. Franchisor, kendisi ve bireysel franchisee’lerinden oluşan franchising sisteminin kurucusu ve uzun vadeli koruyucusudur.

Franchisee; doğrudan veya dolaylı bir malı bedel karşılığında franchisor’un ticari adını ve/veya hizmet markasını, know-how’ını iş görme ve teknik yöntemlerini, sistemini ve diğer sınaî ve/veya fikri mülkiye haklarını kullanma hak ve zorunluluğunu, taraflar arasında bu amaçla yapılan yazılı franchise anlaşması süresi ve kapsamı içinde devamlı olarak alacağı ticari ve teknik destek ile üstlenir.

Franchisee’nin franchisor’a ödediği bedel; isim, marka veya sistemi kullanma hakkı karşılığında ödenen başlangıç ücretinden (Franchisee Fee) ve yıllık ciro ile kârdan anlaşmada belirlenen oranlarda yüzde olarak ödenen ücretlerden (Royalty) oluşur.

3- FRANCHISING TÜRLERİ NELERDİR? ²

Franchising sistemini uygulamaları açısından iki grupta incelemek mümkündür. Sistemin uygulandığı ülkeye göre: Ulusal ve Uluslararası Franchising’den söz edilebilir. Sunulan fırsatlar açısından ise; Ürün ve Marka Franchising’i, İşletme Sistemi Franchising’i şeklinde sınıflandırma yapmak mümkündür.

3.1- Ürün ve Marka Franchising’i

Ürün ve Marka Franchising’i ABD’de üretici ve satıcı arasında bağımsız bir satış ilişkisi şeklinde başlamıştır. Bu ilişki çerçevesinde satıcı firma, kendini üretici firma ile özdeşleştirmeye çalışmaktadır.

Belirli ürünlerin benzer görünümdeki bağımsız işletmelerde pazarlanması sonucu, üretici ile imaj birleşmesi sağlanmaktadır. Bu tür franchising’de esas olan belirli bir marka ya da ticari ünvanının kullanılmasıdır.

Ayrıca imtiyazı veren firma karşı taraf üzerinde sevk ve idare dahil, geniş ve sürekli bir denetim hakkına sahiptir. Bazı basit konularda, franchise alan kuruluş üretim safhasına da girebilir. Otomobil ve kamyon satıcıları, benzin istasyonları, alkolsüz içki üreticileri bu tür franchising’in en tipik örneklerini oluşturmaktadır.

3.2- İşletme Sistemi Franchising’i

Franchising’in bir başka türü işletme franchising’idir. Burada franchisee ve franchisor arasında sadece ürün, servis ve marka alanında değil, bir bütün olarak işletme sistemi içerisinde pazarlama ve üretimle ilgili tüm faaliyetler yer alır. Çok basit bir anlatımla, bu tür franchising “Akıl Satmak” şeklinde tanımlanabilir.

² Ulusal Franchising Derneği Web Sitesi - www.ufrad.org.tr

Oteller, restoranlar, perakende satış mağazaları, kiralama ve danışmanlık hizmetleri bu sınıflandırma içerisinde yer alır. Son yıllarda işletme sistemi franchising'inin büyüme hızı diğer franchising'lere göre daha fazladır.

İşletme sistemi franchising'i diyebileceğimiz "Business Format Franchising" sözleşmesinde yer alan 4 temel unsur şunlardır:

- Franchisor sahip olduğu belirli bir ismin veya markanın kullanılması için Franchisee'ye izin verir.
- Franchisee üzerinde, sözleşme süresince devam eden bir denetimi mevcuttur.
- Yine sözleşme boyunca Franchisor, Franchisee'ye belirli yardım ve hizmetlerde bulunur.
- Bu imtiyaza karşılık bedelin ödeme şekli olan "Royalty" nin miktarı periyodik ödemeler şeklinde tespit edilir.

4- FRANCHISE BEDELİ "FRANCHISEE FEE" NİN ÖDEME ŞEKİLLERİ NELERDİR? ³

Franchisee'nin kullanma hakkını aldığı marka ve sistem için, Franchisor' a yapacağı ödemeler çeşitli şekillerde olabilir.

- Sözleşmenin akdi ile yapılan toplu ödeme (ön ödeme/ Lump Surn Fees)
- Devamlı ve belli dönemler halinde yapılan ödemeler (Royalty)

Royalty ödemeleri genellikle brüt ciro üzerinden hesaplanır ve cironun bir oranı şeklinde saptanır. Nadiren aylık maktu ücretler halinde de belirlenebilir. Franchisor verdiği destek hizmetleri için ek ödemeler isteyebilir. Bu ödeme franchisor'un verdiği hizmetler dolayısıyla yaptığı masrafların karşılanmasına yöneliktir. Ödemelerin ne şekilde yapılacağı (nakit, açık hesap, akreditifli ödemeler vs.) da sözleşmenin bu başlığı altında düzenlenir.

5- FRANCHISING İŞLEMLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

5.1- Franchising Ödemelerinin Vergilendirilmesi

Franchising pazarlama tekniği kapsamında gerçekleştirilen işlemler, sözleşmenin taraflarına ekonomik avantajlar sağlamakla birlikte, vergisel yükümlülükleri de beraberinde getirmektedir.

5.1.1- Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Yönünden

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde kurum kazancının Gelir Vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluşacağı belirtilmiştir. Yine, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinin 5 numaralı bendinde ise, "Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları, ihtira beratı (İhtira beratının mucitleri veya kanuni mirasçıları tarafından kiralınmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.), almeti farika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan ile sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ve ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle gizli bir formül veya bir imalat usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı gibi haklar (Bu hakların kullanılması için gerekli malzeme ve teçhizat bedelleri de gayrimenkul sermaye iradı sayılır.)" denilmiş ve hüküm altına alınmıştır.

Belirtilen bu hüküm ile birlikte, franchising sözleşmesi ile marka hakkını kullandıran taraf olan franchisor'ın elde ettiği gelir, Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinin 5 numaralı bendi uyarınca

³ Ulusal Franchising Derneği Web Sitesi - www.ufrad.org.tr

Gayrimenkul Sermaye İradı sayılmıştır. Geliri elde eden tarafın tam mükellef mi yoksa dar mükellef mi olduğu, dar mükellef ise Türkiye’de iş yerinin veya daimi temsilcisinin bulunup bulunmaması vergilendirme açısından farklılıklar arz etmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu’nun 3. ve 4. maddelerine göre Türkiye’de yerleşmiş olanlar tam mükellefiyete tabidirler. Bir gerçek kişinin Türkiye’de yerleşmiş sayılması için, ikametgahının Türkiye’de bulunması veya bir takvim yılı içinde Türkiye’de devamlı olarak altı aydan fazla oturması gerekir. Ancak, geçici ayrılımlar bu süreyi etkilemez. Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 3. maddesinde ise tam mükellefiyet ile ilgili olarak “*Kanunun 1 inci maddesinde sayılı kurumlardan kanunî veya iş merkezi Türkiye’de bulunanlar, gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden vergilendirilirler.*” hükmü yer almaktadır. Diğer taraftan yine Gelir Vergisi Kanunu’nun 7. maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 3. maddesinde, dar mükellef kişi ya da kurumların Türkiye’de iş yerleri veya daimi temsilcileri vasıtasıyla elde ettikleri kazançların ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Gerek franchisor’ın, gerekse franchisee’ın, Türkiye’de yerleşik olması durumunda, her iki tarafın da tam mükellef sıfatını kazanacağı açıktır. Uygulamada her iki tarafın da mükellefiyet kaydı bulunmayan gerçek kişilerden ziyade, mükellefiyet kaydı bulunan ticari işletmeler olduğu sıklıkla görülmektedir⁴. Bu kapsamda tam mükellef bir işletme olarak marka hakkını kullandıran (franchisor) tarafın elde etmiş olduğu kullanım bedelinin gayrimenkul sermaye iradı olarak tanımlanması, Gelir Vergisi Kanunu’nun 70. maddesinde yer alan özel hüküm gereği mümkün değildir. Kiralanan mal ve hakların ticari veya zirai bir işletmeye dahil bulunması durumunda elde edilecek gelirin ticari veya zirai kazancın tespitine ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle hasılatın belli bir oranı olarak tayin edilecek franchising bedeli, franchisor açısından ticari kazanca dahil edilecek bir gelir kalemi, franchisee açısından da yine ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılacak bir gider kalemi niteliğinde olacaktır. Ayrıca söz konusu işlemi tevsik etmek amacıyla, franchisor tarafından Vergi Usul Kanunu’nun 232. maddesi uyarınca franchisee adına fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Güncel ekonomik koşullarda franchisor olan tarafların genelde dar mükellef kurumlar olduğu ve franchisee sıfatıyla marka hakkını bedel karşılığı kullanan tarafların ise, genelde tam mükellef kurumlar olduğu sıklıkla görülmektedir. Franchisor konumunda olan tarafın yurt dışında yerleşik bir kişi ya da kurum olması halinde durum değişmekte, vergilendirme yapılırken kaynaktan tevkifat esaslı devreye girmektedir.

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 3. maddesinin 2 numaralı fıkra hükmüne göre, kanuni ve iş merkezlerinin her ikisi de Türkiye’de bulunmayan dar mükellefler, sadece Türkiye’de elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirilmektedir. Yine anılan Kanun’un 3. Maddesinin 3 numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca, taşınır ve taşınmazlar ile hakların Türkiye’de kiralanmasından elde edilen iratlar Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 30/1-c maddesi kapsamında Kurumlar Vergisi Stopajına tabi tutulmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen yasal düzenlemelere göre, yurt dışında yerleşik kurumlara yapılan imtiyaz hakları (franchising) ödemeleri gayrimenkul sermaye iradı kabul edilmektedir. Bu nedenle dar mükellef kurumlara başlangıç (sisteme giriş) bedeli, royalty ve reklam harcamalarına katkı payı adı altında

⁴ Özer KARAARSLAN “Şubeciliğe alternatif olarak ortaya çıkan Franchising Pazarlama Tekniği ve Vergisel Analizi” Vergi Dünyası-Ekim 2011, Sayı: 362

yapılan ödemeler üzerinden KVK' nın 30/1-c maddesine göre %20 (2009/14593 sayılı BKK ile yürürlük:03.02.2009) oranında kurumlar vergisi stopajı yapılmaktadır.⁵

Diğer taraftan, dar mükellef kişi ya da kurumların, Gelir Vergisi Kanunu'nun 7. maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 3. maddesine göre, Türkiye'de daimi temsilci veya iş yeri bulundurmaları ve bunlar marifetiyle kazanç elde etmeleri durumunda, elde edilecek bu kazanç, özünde gayrimenkul sermaye iradı niteliğinde dahi olsa ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirmeye tabi tutulacaktır. Bu nedenle dar mükellef bir kişi ya da kurumun, marka hakkının bedel karşılığı kullanılması işlemini Türkiye'de bulunan bir iş yeri ya da daimi temsilcisi aracılığıyla yapması halinde elde edilecek kazanç, dar mükellef kişi ya da kurumun Türkiye'de elde etmiş olduğu ticari kazanç olarak değerlendirilecek olup, Gelir Vergisi Kanunu'nun 85. ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 14. maddeleri uyarınca dar mükellef kişi veya kurumlar tarafından yıllık beyanname ile beyan edilecektir.

Ayrıca işletmede kullanılacak mobilya, işletme malzemesi, servis giysisi vb. giderler için yapılan ve franchisee tarafından karşılanan giderler, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/1. maddesi uyarınca genel faaliyet giderleri içerisinde doğrudan giderleştirilebilir.

5.1.2- Katma Değer Vergisi Yönünden

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 6. maddesinde, hizmetin Türkiye'de ifa edilmesi hususundan ne anlaşılması gerektiği izah edilmiş olup, hizmetin Türkiye'de katma değer vergisine tabi tutulabilmesi için bizzat Türkiye'de ifa edilmesi veya hizmetten Türkiye'de istifade edilmesi şartı getirilmiştir.

Franchisor ile Franchisee'nin Türkiye'de tam mükellef gerçek kişi veya kurum olması durumunda, Katma Değer Vergisi Kanunu 1 Seri No'lu Tebliğ⁶ uyarınca, franchisor tarafından franchisee adına fatura düzenlenecek, düzenlenen bu faturada Katma Değer Vergisi ayrıca gösterilecek ve franchisor tarafından tahsil edilen Katma Değer Vergisi yine Franchisor tarafından beyan edilecektir. Franchisee ise kendi adına düzenlenen bu faturayı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29. ve 34. maddeleri uyarınca yasal kayıtlarına işleyerek, indirim konusu yapabilecektir.

Ayrıca dar mükellef Franchisor'ın Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci vasıtasıyla elde ettiği bir franchising geliri olması durumunda da değişen bir durum olmayacaktır. Franchisor olan dar mükellef, Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcisi franchisee adına fatura düzenleyecek, düzenlenen bu faturada Katma Değer Vergisi ayrıca gösterilecek ve franchisor tarafından tahsil edilen Katma Değer Vergisi yine Franchisor tarafından beyan edilecektir. Franchisee ise kendi adına düzenlenen bu faturayı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29. ve 34. maddeleri uyarınca yasal kayıtlarına işleyerek, indirim konusu yapabilecektir.

Dar mükellef kurumların Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan gayrimaddi haklar kapsamına giren hakların franchising sözleşmesi karşılığı belirli bir süre kullanılmak üzere Türkiye'deki kişi ve kuruluşlara devredilmesi (kiralınması) işlemi 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1/3-f maddesine göre Katma Değer Vergisine tabi bulunmaktadır. Yurtdışında yerleşik kurumların Türkiye'de KDV mükellefiyeti bulunmadığından sisteme giriş, royalti veya reklam katkı payı ödemeleri üzerinden hesaplanan KDV'nin, Kanunun 9/1. Maddesine göre Türkiye'deki kişi ve kuruluşlar tarafından sorumlu

⁵ Şener DEMİRCİ "Franchising Sistemi ve Vergisel Boyutu" Vergi Raporu Dergisi, Şubat 2011, Sayı:137.

⁶ 1 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği - 30/11/1984 tarihli ve 18591 sayılı Resmi Gazete

sıfatıyla 2 No'lu KDV beyannamesi ile beyan edilerek vergi dairesine ödenmesi gerekmektedir. Bahsi geçen sorumluluk müessesesi ise KDV Kanunu'nun 9. maddesinde *"Mükellefin Türkiye içinde ikametgahının, işyerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Maliye Bakanlığı, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir."* şeklinde açıklanmıştır. Yine KDV Kanunu 15 Seri No'lu Genel Tebliği⁷, bu gibi durumlarda vergi kayıp ve kaçığını en aza indirmek üzere kaynakta tevkifat esasını benimsemiş, bu konuda uygulamaya yön verecek usul ve esasları izah etmiştir. Bahsi geçen tebliğin C bölümünde aynen *"Katma Değer Vergisi Kanununun 1. maddesine göre işlemler Türkiye'de yapıldıkları takdirde vergiye tabi tutulabilecektir. Aynı Kanunun 6/b maddesine göre, Türkiye'de yapılan, değerlendirilen veya faydalanılan hizmetler Türkiye'de ifa edilmiş sayılacaktır. Yurt dışındaki firmalara yaptırılan hizmetlerden bu kapsama girenlerin vergiye tabi olacağı açıktır. Bu gibi hizmet ifalarında mükellef esas olarak yurt dışındaki firma olmakla birlikte, firmanın Türkiye'de ikametgahı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi bulunmaması halinde vergi, sözü edilen Kanunun 9. maddesi gereğince hizmetten faydalanan yurt içindeki muhatap tarafından bağlı bulunulan vergi dairesine sorumlu sıfatıyla beyan edilip ödenecektir."* açıklaması yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, Franchisee'nın vergi ödevlerini sorumluluk müessesesi ile yerine getireceği açıktır. Sorumlu sıfatıyla ödenen bu vergi, aynı dönemde Türkiye'deki kişi ve kuruluşlar tarafından ayrıca 1 No'lu KDV beyannamesinde indirilmektedir. Katma Değer Vergisi, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği dönemde sorumlu sıfatıyla beyan edilmelidir. 25 Seri No'lu KDV Genel Tebliğinin⁸ (A) bölümünde yapılan açıklamalara göre, Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan mal ve hakların kiraya verilmesi işleminde vergiyi doğuran olay, kira bedelinin tahsil edildiği tarihte meydana gelmektedir. Bu çerçevede, yurt dışındaki kurumlara yapılacak ödemelere ait Katma Değer Vergisi, bu bedellerin ödendiği vergilendirme döneminde sorumlu sıfatıyla 2 No'lu beyanname ile beyan edilmelidir.

Ayrıca Franchisee tarafından yapılmış olan genel faaliyet giderleri ile ilgili; tevsik edici belgeler üzerinden gösterilen Katma Değer Vergilerinin, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29. ve 34. maddeleri uyarınca ve bu belgeler zamanında yasal defterlere kaydedilmesi şartıyla indirim konusu yapılması mümkündür.

6- SONUÇ

Türkiye'de 35 milyar dolarlık bir pazar hacmi oluşturduğu tahmin edilen ve gıdadan otomotive, mobilyadan giyime kadar birçok sektörde karşımıza çıkan franchising sistemi, birbirinden bağımsız iki taraf arasında oluşturulan belirli süre ve şartlar dahilinde uzun dönemli ve sürekli bir iş ilişkisi bütünüdür.

Tam mükellef kurumlarda, kiralanan mal ve hakların ticari veya zirai bir işletmeye dahil bulunması dolayısıyla elde edilecek gelir ticari veya zirai kazancın tespitine ilişkin hükümlere göre değerlendirilecektir. Franchising bedeli, franchisor açısından ticari kazanç dahil edilecek bir gelir kalemi, franchisee açısından da yine ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılacak bir gider kalemi niteliğinde olacaktır.

⁷ 15 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği - 21/07/1985 tarihli 18818 sayılı Resmi Gazete

⁸ 25 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği - 24.02.1987 tarihli ve 19382 sayılı Resmi Gazete

Yurt dışında yerleşik kurumlara yapılan imtiyaz hakları (franchising) ödemeleri gayrimenkul sermaye iradı kabul edilmektedir. Dar mükellef kurumlara yapılan ödemeler üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30/1-c maddesine göre %20 oranında kurumlar vergisi stopajı yapılmaktadır. Yurt dışında yerleşik kurumların Türkiye’de Katma Değer Vergisi Mükellefiyeti bulunmadığından sisteme giriş, ro-yalty veya reklam katkı payı ödemeleri üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisinin, kanunun 9/1. maddesine göre Türkiye’deki kişi ve kuruluşlar tarafından sorumlu sıfatıyla 2 No’lu Katma Değer Vergisi beyannamesi ile beyan edilerek vergi dairesine ödenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 15 Seri No’lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği - 21/07/1985 tarihli 18818 sayılı Resmi Gazete
- 25 Seri No’lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği – 24.02.1987 tarihli ve 19382 sayılı Resmi Gazete
- 1 Seri No’lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği - 30/11/1984 tarihli ve 18591 sayılı Resmi Gazete
- Özer KARAARSLAN “Şubeciliğe Alternatif Olarak Ortaya Çıkan Franchising Pazarlama Tekniği ve Vergisel Analizi” Vergi Dünyası-Ekim 2011, Sayı: 362
- Şener DEMİRCİ “Franchising Sistemi ve Vergisel Boyutu” Vergi Raporu Dergisi, Şubat 2011, Sayı:137.
- Ulusal Franchising Derneği Web Sitesi - www.ufrad.org.tr